

УДК 336.717

Прусський О. С.,*кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних фінансів Тернопільського національного економічного університету,***Колісник О. Є.,***магістр з міжнародної економіки Тернопільського національного економічного університету*

РИЗИКИ ЕКСПАНСІЇ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ У БАНКІВСЬКИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

У статті розглядається система ризиків, які супроводжують процеси проникнення іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор. Наводиться класифікація цих ризиків, здійснюється оцінка їх впливу на економічну безпеку України.

Ключові слова: експансія іноземного капіталу, банківський сектор, банківська система, фінансовий ринок, ринок банківських послуг, економічна безпека.

В статье рассматривается система рисков, сопровождающих процессы проникновения иностранного капитала в отечественный банковский сектор. Наводится классификация данных рисков, осуществляется оценка их влияния на экономическую безопасность Украины.

Ключевые слова: экспансия иностранного капитала, банковский сектор, банковская система, финансовый рынок, рынок банковских услуг, экономическая безопасность.

In article the system of the risks accompanying processes of penetration of the foreign capital into domestic bank sector is considered. Induced classification of these risks, the estimation of their influence on economic safety of Ukraine is carried out.

Key words: expansion of the foreign capital, banking sector, banking system, financial market, banking services market, economic safety.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується інтенсивними процесами фінансової глобалізації, одним із проявів якої у сфері фінансових відносин є входження іноземного капіталу в національні фінансові ринки та посилення його впливу на розвиток банківських систем. Процеси глобалізації світової економіки не оминають банківської системи України, особливо з огляду на відкритість вітчизняної економіки. Останнє означає, що більшість явищ та процесів зовнішнього світу накладають свій відбиток

на економічні процеси в нашій країні, спричиняючи низку позитивних чи негативних наслідків для внутрішньогосподарських відносин.

Враховуючи зазначені тенденції, вважаємо, що проблему присутності та експансії іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор потрібно розглядати не як виключне явище, а як об'єктивну закономірність, породжену процесами глобалізації фінансових ринків та посиленням транскордонної мобільності капіталів. Важливими ж практичними завданнями, які повинні вирішувати центральний банк та інші державні регулятивні органи, залишаються мінімізація ризиків, пов'язаних з приходом іноземного капіталу у національну банківську систему, а також створення умов для забезпечення максимальної користі від такого приходу у частині розширення асортименту та підвищення якості банківських послуг, інтенсифікації процесів кредитування економіки (особливо довгострокового), створення належного конкурентного середовища у банківській сфері тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми проникнення іноземного капіталу у банківський сектор, а також ризики його присутності у національній банківській системі знайшли своє відображення у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема Ю. Банаха, О. Барановського, В. Гейця, О. Дзюблюка, О. Другова, Р. Корнилюка, В. Міщенко, А. Мороза, М. Савлука, Л. Слободи, Т. Смерженко, О. Сугоняко, Н. Шелудько та інших. Разом з тим потребують додаткового аналізу проблеми, пов'язані з оцінкою комплексного впливу банків з іноземним капіталом на параметри розвитку національної банківської системи, а також із розробкою системного підходу у регулюванні процесів експансії іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор.

Мета і завдання дослідження. Ґрунтовний аналіз ризиків, що супроводжують процес експансії іноземного капіталу у банківську систему України, наведення окремих рекомендацій стосовно забезпечення збалансованого розвитку вітчизняної банківської системи та фінансового ринку в таких умовах.

Виклад основного матеріалу. Під ризиком присутності іноземного капіталу у банківській системі країни прийнято розуміти об'єктивно-суб'єктивну категорію, яка пов'язана із невизначеністю наслідків впливу іноземного капіталу на функціонування банківської системи та розвиток економіки країни-реципієнта. Оскільки існує значна кількість ризиків, пов'язаних із збільшенням частки іноземного капіталу в банківській системі країни, то, відповідно, сформована і система критеріїв їх класифікації.

Одними із найбільш вдалих, на наш погляд, критеріїв поділу ризиків присутності іноземного капіталу у банківському секторі країни, виділених науковцями, є такі:

- функціональний рівень прояву наслідків дії ризиків;
- сегмент захоплення ринку банківських послуг;
- стадії проникнення іноземного капіталу у банківську систему [16, 42-43].

Функціональний рівень прояву наслідків дії ризиків присутності іноземного капіталу у банківській системі полягає у ймовірності зниження її стабільної роботи внаслідок різкого відтоку іноземного капіталу при погіршенні ситуації в Україні, східноєвропейському регіоні чи країні походження, що, своєю чергою, і традиційно впливає на фінансовий ринок загалом та порушує механізми функціонування всього господарського комплексу країни, структури виробництва, диверсифікації ресурсів. Адже втрата контролю за банківською системою з боку вітчизняних інвесторів може змінити рух фінансових потоків у країні з напрямку підтримки вітчизняних та стратегічно важливих для економіки підприємств і виробників на фінансування виробництва за участю іноземного капіталу та більш економічно вигідних іноземним інвесторам.

Це доводить і приклад Польщі, яка, допустивши іноземні банки на свій ринок (близько 70%), сьогодні визнає ситуацію, за якої найважливіші фінансові, інвестиційні та кредитні рішення приймаються за кордоном і утворюють загрозу суверенності польської економічної політики та незацікавленість у розвитку польської промисловості чи експорту [17, с. 3].

Важливим критерієм класифікації цих ризиків є і сегмент захоплення ринку банківських послуг іноземними банками. Кредитне входження на цей ринок країни-реципієнта здійснюється через насичення фінансовими ресурсами її економіки. Окрім переваг цього процесу, потенційними ризиками можуть стати неспроможність нашої економіки ефективно розмістити такі обсяги ресурсів; надмірний контроль з боку іноземних банків господарської діяльності позичальників; втрата конкурентних позицій вітчизняними банками через неможливість послабити кредитний контроль, що може суттєво збільшити кредитні ризики і призвести до банкрутства банків.

Не підтвердились на цей час і сподівання стосовно здешевлення банківських кредитів. Знижуючи ставки відсотків за депозитами до європейського рівня, банки з іноземним капіталом при цьому не поспішають знижувати відсоткові ставки за кредитами, підтримуючи таким чином високу маржу своєї діяльності на території країни-реципієнта. Існує також і ризик виведення фінансових ресурсів з країни-реципієнта, залучених у населення через депозитні програми, у випадку згортання або переміщення бізнесу іноземного банку, що може призвести до негативних соціальних наслідків – втрати довіри насе-

лення до банківської системи. Залишається також вірогідним прихід в Україну іноземних банків без надійної репутації і сумнівними джерелами походження коштів, які зумовлюють, здебільшого, дестабілізацію функціонування грошово-кредитної системи країни.

Визначальним критерієм класифікації впливу ризиків збільшення іноземного капіталу на функціонування банківської системи країни є інтенсивність проникнення іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор, що суттєво залежить від стадій проникнення іноземного капіталу у банківську систему. За такого підходу доцільним є виділення таких основних етапів проникнення іноземного капіталу: входження, інтенсивного проникнення, отримання контролю, наповнення і виходу на нові ринки.

Перша стадія – входження – характеризується низькою часткою іноземного капіталу у банківському секторі країни-реципієнта. На цьому етапі іноземні банки створюються, здебільшого, з метою надання фінансових послуг для розвитку діяльності іноземного бізнесу експортно-імпортного характеру, обслуговування власних клієнтів – підприємців. Особливістю вливання капіталу на цій стадії є чітке цільове призначення капіталу та використання вітчизняних банківських установ як посередників через спільну участь у проєктах. На цій стадії високих фінансових ризиків зазнає інвестор, оскільки входить на ринок для вивчення, адаптації і моделювання стратегії діяльності. Водночас рівень ризиків присутності іноземного капіталу у банківській системі для країни-реципієнта низький.

Друга стадія – інтенсивного проникнення – характеризується стрімким зростанням частки іноземного капіталу у банківській системі країни-реципієнта за короткий проміжок часу. Метою інтенсивного проникнення є захоплення ринків, отримання ринкових переваг, проникнення у найприбутковіші сфери діяльності. На цій стадії рівень ризиків для вітчизняного банківського сектору та країни стрімко зростає. Найбільш суттєвими в цей момент є стратегічні ризики економічної безпеки та поточні структурні, фінансові ризики, ризики конкуренції та концентрації. Внаслідок того, що іноземні банки мають у розпорядженні ресурси материнського банку, сучасні інноваційні технології, моделі управління ризиками та структуризації витрат на ведення банківського бізнесу, вони менше зазнають впливу ризиків та суттєво ускладнюють конкуренцію для вітчизняних банків на фінансовому ринку.

Третя стадія – отримання контролю – характеризується суттєвою концентрацією іноземного капіталу у банківському секторі країни-реципієнта. На цій стадії іноземні банки переходять від фінансової підтримки іноземних компаній, прибуткового середнього бізнесу до надання споживчих кредитів і масового проникнення на ринок бан-

ківських послуг. Посилюється ризик концентрації та контролю іноземним капіталом фінансових потоків та сфер діяльності господарського сектору країни. Важливий вплив на рівень ризиків на цій стадії відіграє компактність країни-реципієнта, параметри її фінансового ринку, можливість легкого покриття і контролю. Суттєвим є ризик втрати економічного суверенітету країни. Іноземні банки фактично спричиняють вирішальний вплив на характер та пріоритети економічного розвитку держави, контролюють ключові сфери економічної діяльності, порушують цілісність економічних інтересів суспільства, що призводить до соціальних проблем.

Четверта стадія – наповнення і виходу на нові ринки – характеризується суттєвим контролем іноземними банками фінансового, виробничого та споживчого секторів економіки країни-реципієнта, впливом на політичні рішення та визначення соціального рівня добробуту населення. Для вітчизняних банків, що своєчасно не консолідувалися і не визначили напрямів спеціалізації, важко знайти вільну нішу для розвитку. На ринку викреслюється чітка залежність від іноземного капіталу, його монополія. При цьому окрім структурних, соціальних і політичних ризиків, рівень яких підвищується, значимими є також фінансові ризики через постійний відтік прибутку з території країни-реципієнта. Негативні наслідки фінансового ризику можуть проявитися і в разі згортання діяльності іноземних банків за умов фінансової кризи в країні-реципієнті та перетіканню капіталу на нові ринки – більш прибуткові, менш ризиковані для інвесторів. За цих умов виникає загроза для економічної безпеки країни-реципієнта через можливий неконтрольований відтік капіталу та фінансових ресурсів.

Іноземні банки впливають на банківські системи країн, що приймають, через зміну таких параметрів, як обсяги капіталу та кредитна діяльність, технологічна оснащеність, ефективність і конкуренція, корпоративне управління та фінансова інфраструктура, фінансова стійкість, банківське регулювання та нагляд. Проте такий поділ є умовним, оскільки всі перераховані вище характеристики банківської системи взаємозалежні та впливають одна з одної.

Щодо такого параметру, як капітал та кредитна діяльність, то серед науковців існує думка, що негативними наслідками експансії іноземного капіталу можуть стати: вибірковий характер кредитування; обслуговування в основному провідних і найбільших за розміром місцевих підприємств, а також компаній країни-донора, кредитна підтримка в просуванні їх товарів і послуг; відмова іноземних банків у кредитуванні невеликих та нових підприємств; збільшення валютного ризику внаслідок зростання кредитування в іноземній валюті; сприяння кредитним бумагам тощо. Загалом це може призвести до гальмуван-

ня рівномірного економічного розвитку, збільшення диспропорцій в економіці [10, с. 2-3].

Протягом 2005-2009 рр. в Україні частка кредитів для сільського господарства скоротилася з 7,1% до 5,6%; для обробної промисловості – з 27,9% до 22,7% тощо. Проте стрімко зросла частка кредитів в операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям – з 4,8% наприкінці 2004 р. до 16,8% – наприкінці 2009 р. З будівництва показники становили 3,6% та 9% відповідно. Тому можна стверджувати, що значне зростання присутності іноземного капіталу у банківському секторі України не привело до якісного покращення кредитування національної економіки [3, с. 23] та, особливо, її виробничого сектору.

Іноземний капітал значно впливає й на такий параметр ринку банківських послуг як технологія. Зокрема, загострюється проблема адаптації продуктів і технологій до умов нового ринку, порушується питання сумісності нових технологій з уже наявними. Загалом результатом такого впливу може бути зниження дієвості функціонування банківської системи.

Під впливом іноземного капіталу може змінюватись ефективність та конкуренція у банківському секторі. Зокрема, існує вірогідність виникнення та поглиблення таких негативних тенденцій, як погіршення фінансового стану або банкрутство вітчизняних банків; олігополізація ринку іноземними банками; зростання фондової капіталізації банків, яка часто має спекулятивний характер. Загалом зазначені явища призводять, як правило, до зниження якості обслуговування клієнтів та погіршення їх фінансового стану.

Іноземний капітал може також негативно вплинути і на корпоративне управління та фінансову інфраструктуру країни, що приймає. Наслідками такого впливу може стати зростання соціальної напруги внаслідок масових звільнень під час реструктуризації [10, с. 4]. Зростання соціальної напруги в трудових колективах і суспільстві спричиняється побоюваннями, що нові власники банків будуть проводити більш жорстку кадрову політику, що спричинить зростання безробіття та інших соціальних проблем, з якими протягом останніх років зіштовхуються країни Східної Європи, зокрема Польща. Фінансова криза у 1998 році та нещодавня криза на американському іпотечному ринку вкотре довела правоту базового положення, що залежність від закордонних фінансових ринків призводить до соціальних потрясінь [7, с. 16].

Вплив іноземного капіталу простежують і через вплив на фінансову стійкість банківської системи. Зокрема, іноземні банки можуть стати провідниками фінансових криз з країн походження, а також згорати свою діяльність на ринку банківських послуг, внаслідок чого

відбувається відтік іноземного капіталу під час криз. Іноземні банки можуть мати короткострокові цілі і бути непередбачуваними кредиторами; транснаціональні банки можуть протягом значно тривалішого часу концентрувати на своїх балансах значні обсяги проблемної заборгованості та створювати фінансові піраміди [10, с. 2-5].

Іноземні банки можуть проводити спекулятивну діяльність, не надаючи повний спектр якісних банківських послуг. Таке спостерігалося в Україні у другій половині 1990-х років, коли основною метою приходу частини іноземних банків було інвестування в облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). Після зниження ставок по ОВДП та зменшення обсягів спекулятивних прибутків від цих операцій, такі банки (зокрема, “Креді Свісс Фьорст Бостон (Україна)” та “Сосьете Женераль Україна”) згорнули свою діяльність на українському ринку банківських послуг [6, с. 15].

Потенційно іноземний капітал може також спричинити додаткові проблеми у такому параметрі, як регулювання та нагляд у банківській сфері. Зокрема, може відбутись ускладнення банківського нагляду за розгалуженими транснаціональними холдинговими структурами. Небезпекою може бути також нав'язування систем регулювання, які неадекватно відображають потреби національної економіки, тобто безпідставне їх “копіювання”. Мати місце може й відтік депозитів у країни з більш міцними системами гарантування вкладів.

Сучасний етап розвитку банківської системи України характеризується суттєвим зростанням частки іноземного капіталу та посиленням позицій на вітчизняному ринку іноземних банків. З 2002 р. до початку 2009 р. кількість банків з іноземним капіталом зросла з 20 до 53-х, які контролюють більше 50% активів банківського сектору. Так, станом на 01.01.2011 року в країні працювало 55 банків з іноземним капіталом (у тому числі 20 з 100%-м іноземним капіталом), тоді як на початок 2005 року всього в Україні діяло 19 банків з іноземним капіталом (у тому числі 7 зі 100%-м іноземним капіталом). Законодавчою підтримкою цього процесу в Україні став прийнятий у першому читанні 16 листопада 2006 року законопроект, яким передбачено зміни до Закону “Про банки і банківську діяльність” у частині надання іноземним банкам права відкривати свої філії на території України [17, с. 1].

Відповідно, зі збільшенням кількості зареєстрованих банків з іноземним капіталом зростає частка їх капіталу та активів у сукупних показниках банківської системи. Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України, що була затверджена Наказом Міністерства економіки України № 60 від 02.03.07 р., серед індикаторів банківської безпеки як складової фінансової безпеки передбачається оцінювати розмір частки іноземного банківського капіталу в загальному обсязі

банківського капіталу. Методикою визначено, що оптимальний розмір такої частки становить 25-30%; пороговими нижнім та верхнім значеннями, порушення яких викликає несприятливі тенденції в економіці, є 20 і 40% відповідно; гранично можливими, порушення яких викликає загрозові процеси в економіці, – 10 і 50% [3, с. 21-22].

Як засвідчують статистичні дані, 36,7% капіталу банків мали іноземне походження станом на 01. 01. 2009 р., а на 01.01.2011 р. ця цифра збільшилася на 3,9% і становить 40,6 % [14]. Тобто, якщо враховувати умови вищезгаданої методики, то на сьогодні частка іноземного капіталу в банківському секторі вже перейшла свою оптимальну межу, і наближається до позначки, в якій можуть відбутися певні несприятливі тенденції у вітчизняній банківській системі.

За оцінками експертів, процес зростання іноземного капіталу у банківській системі України триватиме, оскільки ще низка міжнародних банків та фінансових груп заявили про свої наміри працювати в Україні.

Так, російський капітал в Україні представлений банками, що контролюють більше 11% активів банківської системи. Протягом останнього десятиліття відбувалось перманентне розширення частки російського капіталу в загальних активах. При цьому характерно, що іноземні банки з Російської Федерації контролюються безпосередньо урядом або ж фінансово-промисловими групами, які тісно пов'язані з російськими державними структурами. Так, материнська компанія ВТБ банку безпосередньо підпорядкована уряду, а дочірнього банку “Сбербанку Росії” – Центральному банку Російської Федерації. “Внешнекономбанк” розглядається урядом Росії як фінансовий посередник між державою та бізнесом, інструмент реалізації державної економічної політики для вирішення завдань, серед яких підтримка експорту російської продукції [9, с.75-77]. Кінцеві власники “Альфа-Банку”, Петрокомерцбанку, Енергобанку, банку “Русский стандарт” тісно пов'язані з Кремлем, від якого багато в чому залежить процвітання та безпека профільних сегментів їхнього бізнесу [11]. Зауважимо, що на чотири російських банки – ВТБ, “Промінвестбанк”, “Альфа-Банк”, Дочірній банк Сбербанку Росії – припадає більше 10% активів, 8% капіталу та 14% корпоративного кредитного портфеля вітчизняної банківської системи.

На думку окремих аналітиків, у довгостроковій перспективі зростання впливу російського капіталу на вітчизняну банківську систему може призвести до підвищення політизації ключових фінансових бізнес-рішень, зумовлених тим, що в більшості випадків ці банки обслуговують стратегічні галузі національної економіки [2].

Стосовно австрійських банківських холдингів, які зазнали вагомих втрат під час кризи, варто зазначити, що вони отримали від уряду своєї країни 5,5 млрд. євро фінансових вливань в обмін на участь у

капіталі холдингу [9, с. 77]. При цьому австрійські банки планують продовжувати бізнес в Україні, незважаючи на деяке скорочення персоналу. Довгострокові наслідки державних ін'єкцій в австрійський банківський сектор, поки що передбачити важко. Зокрема, скептично налаштовані економісти, серед яких Нобелівський лауреат П. Кругман, прогнозують дефолт Австрії через наслідки надмірної кредитної експансії в падаючі ринки Східної та Південно-Східної Європи. Топ-менеджери самих фінансових інститутів вважають вжиті заходи адекватною реакцією на кризові процеси.

Італійські банки “UniCredit” та “Intesa Sanpaolo” скористались аналогічними методами відновлення ліквідності. “UniCredit” – лідер за обсягами наданих кредитів в економіці Східної Європи – з початку глобальної кризи списав 5,6 млрд. дол. США, що є найвищим показником серед західних банків, представлених в Україні. Банк “Intesa Sanpaolo” закінчив четвертий квартал 2010 року зі збитками 1,23 млрд. євро. Зниження прибутків внаслідок активної транснаціональної діяльності змусило лідерів італійського банківництва залучати облигаційні позики під державні гарантії, а також шукати нових інвесторів [11].

Французькі інвестори в Україні володіють системним універсальним “Укрсиббанком”, спеціалізованим на корпоративному секторі Каліонбанком, а також дрібнішими – “Індексбанком” та “Профінбанком”. “Укрсиббанк”, після входження в міжнародну фінансову групу BNP Paribas, відзначався агресивною політикою у секторах, які найбільше постраждали від кризи, – в іпотечному кредитуванні і залученні депозитів до запитання. Ризики, які супроводжували процеси конкурентної боротьби, значною мірою реалізувались під час кризи. Так, BNP Paribas заявив про наміри закрити 100 з 950 офісів в Україні, продав уряду Франції 17% капіталу у формі привілейованих акцій, в обмін на 5,1 млрд. євро державної підтримки [9, с. 77-78].

Однак уся глибина проблеми полягає не лише в тому, що українська банківська система частково виходить з-під контролю Національного банку України, а й у тому, що у світлі нових кризових тенденцій самі банки значною мірою переходять під опосередкований контроль урядових структур. У результаті цього, політика українських банків з іноземним капіталом відображатиме інтереси не стільки космополітичних власників глобальних корпорацій, а конкретних органів державного управління окремих країн [11]. Таким чином, зростання залежності економіки від ефективності роботи інвесторів призводить до гіпотетичної можливості зростання політичної залежності країни від країни походження іноземних інвестицій [7, с. 15].

Враховуючи весь спектр ризиків, пов'язаних з експансією іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор, Національному банку Укра-

їни як ключовому регулятору грошово-кредитних відносин і фінансових ринків потрібно розробити низку заходів, спрямованих на мінімізацію таких ризиків та забезпечення збалансованого розвитку банківської системи як в умовах стабільності, так і у кризові періоди. Зокрема, для мінімізації ризику втрати контролю за банківською системою з боку вітчизняних інвесторів Національному банку доцільно модифікувати механізм виконання банками обов’язкових економічних нормативів у тій його частині, яка стосується кредитної активності банків. Для прикладу, максимальне значення нормативу максимального розміру наданих кредитів одному позичальникові для банку за участю іноземного капіталу може бути встановлене нижче від значення, ніж для вітчизняного. У такому випадку банки зі 100% участю іноземного капіталу змушені будуть активніше диференціювати свій кредитний портфель.

Кроком до покращення підтримки вітчизняної економіки та підвищення стабільності роботи банків з іноземним капіталом також є перегляд мінімального розміру регулятивного капіталу для банків з частковою та повною участю іноземного капіталу в бік його збільшення.

Для мінімізації вищенаведених ризиків доцільним є також вдосконалення відповідного законодавства та нормативних актів Національного банку України. Зокрема, можливими є розробка та прийняття Закону України “Про діяльність іноземних банків та банків з іноземним капіталом” і реалізація низки заходів, серед яких:

- уведення нормативу мінімальної частки інвестування банками за участю іноземного капіталу вітчизняних підприємств;
- розробка чіткого механізму відбору потенційних претендентів на купівлю значної частки вітчизняного банку чи заснування банку з іноземним капіталом;
- застосування протекціоністських заходів, а саме чітке встановлення максимальної частки іноземного капіталу в капіталі української банківської системи.

Оскільки сьогодні Україна є членом Світової організації торгівлі, запропоновані заходи щодо обмеження входження іноземного капіталу у вітчизняний банківський сектор можуть розцінюватись як такі, що носять протекціоністський характер. Однак у випадку, якщо вітчизняні фахівці доведуть Органу врегулювання суперечок СОТ, що присутність іноземного капіталу в банківській системі України заподіює шкоду вітчизняним банкам та економіці, зокрема підриває економічну безпеку нашої держави, то можливим є перегляд позицій діяльності банків з іноземним капіталом. У такому випадку, запропоновані заходи не будуть суперечити нормам і правилам СОТ.

Цілком очевидно, що регулювання доступу іноземного капіталу в банківський сектор України потребує системного підходу [12, с. 45].

Такий підхід має ґрунтуватися передусім на заходах, покликаних забезпечити максимальну користь для розвитку вітчизняної банківської системи та економіки країни в цілому. Зокрема, необхідно створити умови для максимального використання позитивних структурних і технологічних переваг банків з іноземним капіталом для підвищення інвестиційного потенціалу вітчизняної банківської системи та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни. Конкретними наслідками такого підходу можуть стати також: розширення спектру банківських послуг і підвищення їхньої якості; зниження рівня відсоткових ставок за кредитами; оптимізація інституційної структури вітчизняної банківської системи і наближення її до стандартів країн із розвинутою економікою [8, с. 118].

Висновки. Розглянуті аспекти функціонування банківської системи України дають змогу дійти висновку, що у сучасному світі вона не може стояти осторонь процесів фінансової глобалізації та глибокої інтеграції фінансових ринків. Сьогодні теоретично неможливо й практично недоцільно ставити за мету максимальну ізоляцію вітчизняного банківського сектору від приходу іноземного капіталу. Однак низка ризиків, які супроводжують ці процеси, завжди повинні стояти в центрі уваги відповідних регулятивних органів, в першу чергу Національного банку України, з метою недопущення диспропорцій на вітчизняному фінансовому ринку та загроз економічній безпеці нашої держави. Нові тенденції у банківській діяльності, що з'явилися із приходом іноземного капіталу, повинні спонукати вітчизняних банкірів до пошуку нових моделей ведення бізнесу, більш ефективних ринкових стратегій, а фахівців Національного банку – до формування новітніх стандартів банківського регулювання та нагляду і розробки більш дієвих інструментів грошово-кредитної політики.

Література:

1. Аналітична записка “Уроки банківської кризи 2008-2009 років і шляхи стратегічної трансформації банківської галузі України” // Експертна група і Інформаційно-аналітичний центр АУБ (вересень-листопад 2010 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aub.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=3921&menu=104&Itemid=96.

2. Банківська система України на початку 2011 року: ключові тенденції розвитку (11.02.2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rurik.com.ua/>.

3. Баранов С. В. Експансія іноземного капіталу у банківському секторі України / С. В. Баранов // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Україна в умовах глобальної конкуренції: стратегія випереджаючого розвитку”. – Донецьк : ДРУК-ІНФО, 2010. – 471 с.

4. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України // Дзерка-

ло тижня. – 2006. – № 26 (605) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dt.ua/newspaper/articles/47223>.

5. Дані про кількість банків України // Статистичний бюлетень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/Statist/elbul.htm>.

6. Дзюблюк О. В. Грошово-кредитна система України в контексті глобалізаційних процесів / О. В. Дзюблюк // Вісник ТДГУ. – 2006. – № 2. – С. 7-21.

7. Дзюблюк О., Прийдун Л. Розвиток банківської системи в умовах інтеграції економіки України у світове господарство і лібералізації руху капіталу / О. Дзюблюк, Л. Прийдун // Світ фінансів. – 2008. – № 2 (15). – С. 8-19.

8. Зеліско Н. Б. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України / Н. Б. Зеліско // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 116-118.

9. Корнилюк Р. Банківська система України під впливом іноземних фінансових інститутів: геополітичний контекст / Р. Корнилюк // Світ фінансів. – 2009. – № 3 (20). – С. 74-79.

10. Корнилюк Р. В. Наслідки експансії іноземних банків у національній банківській системі / Р. Корнилюк // Збірник наукових праць “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України”. – 2010. – № 28. – С. 1-8.

11. Корнилюк Р. Українські банки в тенетах іноземного капіталу // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.erpavda.com.ua/publications/4a0914d48ee17/>.

12. Мальчик М., Федорук Л. Іноземний капітал у банківській сфері України: переваги та недоліки / М. Мальчик, Л. Федорук // Аналітично-інформаційний журнал “Схід”. – 2009. – № 4 (95). – С. 41-45.

13. Наказ Міністерства економіки України “Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України” від 02.03.2007 р. № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v00606665-07>.

14. Покинчерета В. В., Козоріз Ю. С., Кульганік О. М. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_AND_2009/Economics/49153.doc.htm.

15. Пурій Г. М. Активізація інвестиційної діяльності банківської системи України в контексті глобалізації // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2009. – № 19. – С. 255-263.

16. Слобода Л. Я. Ризики збільшення присутності іноземного капіталу в банківській системі та методи їх регулювання // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 1 червня 2007 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 184 с.

17. Слобода Л. Я., Банах Ю. В. Класифікація ризиків зростання іноземного капіталу у банківській системі країни / Л. Я. Слобода, Ю. В. Банах // Вісник Української академії банківської справи. – 2008. – № 1. – С. 1-9.

18. Смовженко Т. С., Другов О. О., Сенищ І. П. Ризик “залежного розвитку” банківської системи України та шляхи його мінімізації / Т. С. Смовженко, О. О. Другов, І. П. Сенищ // Банківська справа. – 2006. – № 5-6. – С. 36-43.